

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering

Van

Persoonsgegevens

Datum

12 april 2024

Referentie

45610697

Bijlagen

2

Intern OCW afgestemd

IB, MBO

Aanbiedingsbrief Kamer rapport Naar navolgbare normen
- onderzoek naar de normbedragen in de WSF BES

Aanleiding

Op 4 april 2024 heeft HO&S het definitieve rapport ontvangen van onderzoeksbureau AnderssonElffersFelix (AEF) over het onderzoek naar de toereikendheid van de normbedragen uit de Wet Studiefinanciering BES. De directies IB en MBO, DUO en Rijksdienst Caribisch Nederland/Studiefinanciering hebben meegelezen met het conceptrapport.

Het rapport wordt aangeboden aan de Kamer met een korte aanbiedingsbrief. Ook zal het rapport worden gepubliceerd op rijksoverheid.nl. Dit binnen de termijn van 28 dagen (uiterlijk 2 mei). Voornemen is om op een later moment de inhoudelijke beleidsreactie naar de Kamer te sturen. Op korte termijn zal HO&S een vergelijkend onderzoek laten doen naar de WSF BES en de WSF 2000 (eerdere toezegging Kamer)¹. In dit vergelijkende onderzoek zullen ook de resultaten van het onderzoek naar de normbedragen worden meegenomen. Het streven is de resultaten van het vergelijkende onderzoek eind 2024 aan te kunnen bieden aan de Kamer, met een inhoudelijke reactie op beide onderzoeken.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd in te stemmen met de inhoud van de aanbiedingsbrief én deze te ondertekenen.

Kernpunten

Aanbiedingsbrief Kamer

- In de brief geeft u aan het rapport van AnderssonElffersFelix (AEF) te hebben ontvangen op 4 april jl. en deze aan de Kamer aan te bieden.
- U licht toe waar het onderzoek op ziet: een onderzoek naar de toereikendheid van de normbedragen, inclusief de wijze van indexatie van die bedragen. AEF doet vervolgens zeven aanbevelingen aan uw ministerie om te komen tot toereikende normbedragen.
- U geeft aan voornemens te zijn op een later moment met een inhoudelijke reactie te komen, als ook de resultaten bekend zijn van het vergelijkend onderzoek naar de WSF BES en de WSF 2000. U heeft eerder aan de Kamer toegezegd dit vergelijkend onderzoek op korte termijn uit te laten voeren.² Streven is om eind 2024 de resultaten van dat vergelijkend onderzoek, en de inhoudelijke reactie op beide onderzoeken, met de

¹Kamerstukken II 2023–2024, 36 410 VIII, nr. 36

²Kamerstukken II 2023–2024, 36 410 VIII, nr. 36

Kamer te kunnen delen.

Datum
12 april 2024

Naast de Kamerbrief wordt het onderzoeksrapport op rijksoverheid.nl geplaatst met de volgende toelichting: *Onderzoeksbureau AnderssonElffersFelix heeft voor het ministerie van OCW onderzoek gedaan naar de vraag of de normbedragen in de Wet studiefinanciering BES voldoende kostendekkend zijn voor studenten. Dat is niet in alle gevallen zo. In het rapport worden aanbevelingen gedaan hoe tot voldoende kostendekkende bedragen te komen. Dit onderzoek wordt betrokken bij een breder onderzoek naar de verschillen en overeenkomsten tussen de Wet studiefinanciering BES en de Wet studiefinanciering 2000. De resultaten van dit vergelijkend onderzoek en de inhoudelijke reactie op beide onderzoeken worden eind 2024 verwacht.*

Toelichting

Achtergrond onderzoek

- Studenten van de BES-eilanden kunnen studiefinanciering ontvangen op grond van de WSF BES als zij gaan studeren op het eigen openbaar lichaam, of elders in de regio.
- De normbedragen verschillen per categorie/bestemming, gelet op het kostenniveau op die bestemmingen. Er wordt onderscheid gemaakt in 4 categorieën:
  1. eigen openbaar lichaam
  2. een ander openbaar lichaam of de CAST
  3. de overige Caribische regio
  4. de VS of Canada
- Ook kunnen de studenten van de BES op grond van de WSF BES in aanmerking komen voor een opstarttoelage³ als zij gaan studeren in Europees Nederland.
- Omdat er signalen waren dat de normbedragen niet meer toereikend zouden zijn, bijvoorbeeld door een aanzienlijke verhoging van de collegegelden op Aruba, heeft HO&S hier een onderzoek naar uitgezet. Met als hoofdvraag: *Zijn de in de Wet studiefinanciering BES gehanteerde normbedragen voor studiefinanciering en de opstarttoelage toereikend, gelet op het doel van de wet? Zo niet, hoe zouden deze bedragen dan bepaald kunnen worden?*
- Het onderzoeksbureau AEF heeft dit onderzoek uitgevoerd op grond van een financiële bureaustudie en beperkte interviews met studenten. Ook is in het onderzoek gekeken naar de wijze van indexatie van de normbedragen en in hoeverre de huidige indexatiewijze nog volstaat en overeenkomt met de kostenontwikkelingen op de verschillende bestemmingen.

AEF doet de volgende **aanbevelingen** in het rapport:

- Herijk de normbedragen ten opzichte van de kosten die studenten maken op het (ei)land waar ze gaan studeren.
- Het hanteren van één normbedrag als de student gaat studeren op een

³ Dit is een toelage om te kunnen voorzien in de eerste kosten mbt de overtocht, huur etc. voor de periode dat de studenten nog geen studiefinanciering ontvangen op grond van de WSF 2000.

ander openbaar lichaam of op een van de CAST is niet passend. De kosten op deze eilanden (Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Bonaire) verschillen namelijk aanzienlijk van elkaar.

- Overweeg een uitwonendenbeurs voor studenten op Bonaire. Als dit uitvoeringstechnisch niet haalbaar is overweeg dan een alternatief (buiten de studiefinanciering) om deze studenten tegemoet te komen.
- Overweeg een opstarttoelage voor de studenten die naar een andere plek binnen de regio verhuizen voor een studie, omdat deze studenten ook eerste kosten maken voor de overtocht vóórdat zij studiefinanciering ontvangen.
- Indexeer de normbedragen jaarlijks met een voor de bestemming relevante consumentenprijsindex (CPI), in plaats van het CPI voor Caribisch Nederland.
- Indexeer de normbedragen voor de categorie *overige Caribische Regio* met de sterkst toenemende CPI van een andere bestemming, in plaats van het CPI voor Caribisch Nederland.
- Onderzoek periodiek of er grote wijzigingen in kosten zijn die niet gevangen worden in de CPI, zoals een toename van het collegegeld of de introductie van buslijnen op Bonaire. Herzie dan de normbedragen.

Het rapport geeft het volgende beeld als het gaat om de **normbedragen**:

- Aan de hand van kostenramingen – kosten voor levensonderhoud van een student op de verschillende studiebestemmingen – is in kaart gebracht wat mogelijke passende/toereikende normbedragen kunnen zijn.
- Als maatstaf is gekeken naar de *minimale kosten* die studenten maken om te kunnen voorzien in boeken, collegegeld, openbaar vervoer, huisvesting, levensonderhoud, verzekeringen en vervoer naar een ander (ei)land, *minus het eigen verdienvermogen* van de student (bijbaan). En vervolgens in hoeverre de huidige normbedragen daarin voorzien/toereikend zijn. Zie hiervoor ook de figuren in de bijlage.
- Huidige normbedragen voor het hbo en wo:
  - Toereikend voor:
    - *eigen openbaar lichaam*
    - *overige Caribische regio*
  - Ontoereikend voor:
    - *ander openbaar lichaam + CAST*
    - *VS of Canada*
- Voor het mbo:
  - Toereikend voor:
    - *eigen openbaar lichaam*
    - *overige Caribische regio*
    - *VS of Canada*
  - Ontoereikend voor:
    - *ander openbaar lichaam + CAST*
- De opstarttoelage voor studenten die gaan studeren in Europees Nederland is toereikend gelet op het doel.
- Daarnaast wordt in het rapport ook kort aandacht besteed aan bevindingen die relevante context bieden voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Relevante factoren die zich moeten verhouden tot de normbedragen zijn o.a.:

- Studenten uit Caribisch Nederland hebben weinig andere bronnen van inkomsten naast studiefinanciering, o.a. vanwege de financiële situatie op de eilanden, geen aanvullende beurs (in tegenstelling tot de WSF 2000) en een beperkte mogelijkheid om te werken (weinig baantjes).
- Een aanzienlijk aantal van de bevraagde studenten heeft het financieel zeer krap doordat ze geen mogelijkheid hebben om te werken naast de studie, door bv vervoersproblemen of zorgtaken voor familieleden.
- Problemen die hun oorsprong buiten de studiefinanciering hebben, werken echter wel door op de situatie van de studenten: zoals het gebrek aan openbaar vervoer (hoge kosten voor eigen vervoer naar de opleiding) en een gebrek aan betaalbare woonruimte op enkele eilanden.

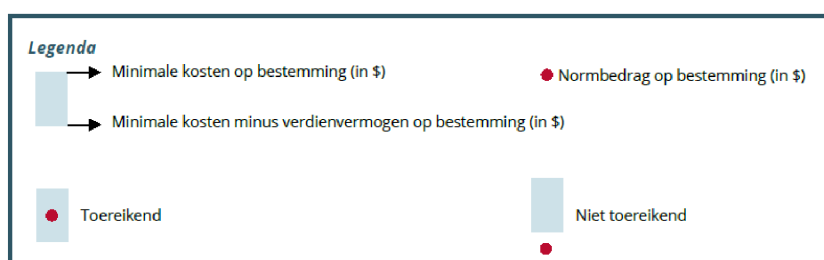
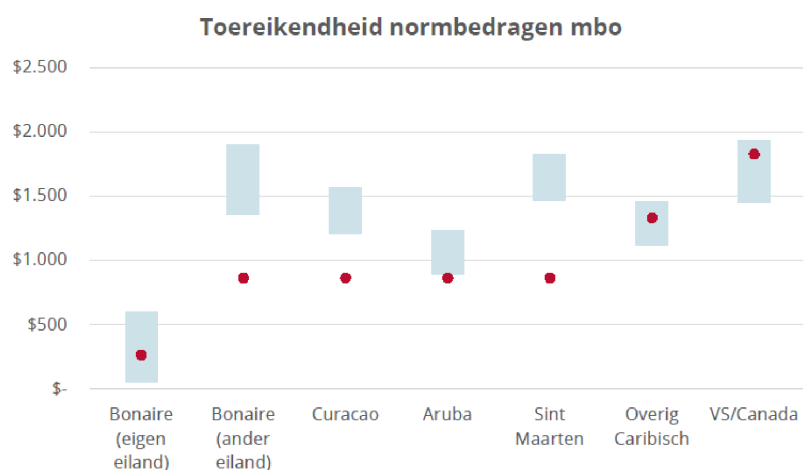
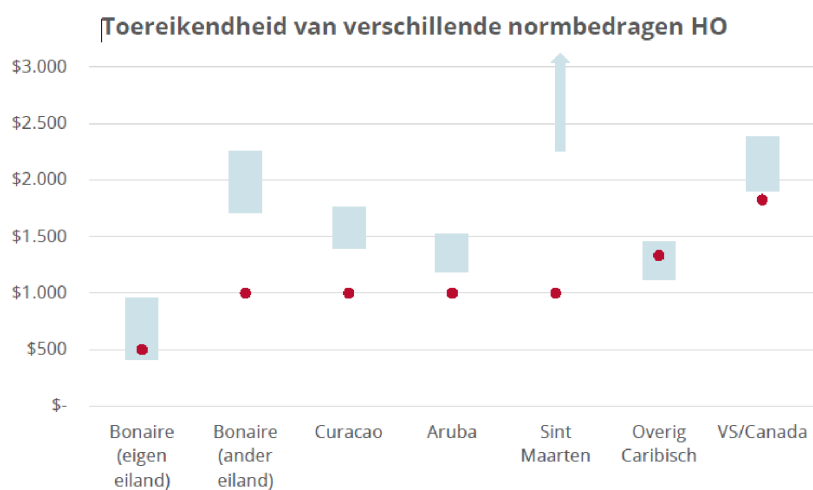
Als het gaat om de wijze van **indexatie** komt het volgende beeld naar voren:

- Momenteel worden de bedragen geïndexeerd aan de hand van het CPI van het BES-eiland waar de kostenstijging relatief het hoogst is (in de praktijk meestal Bonaire).
- In het rapport worden twee alternatieve indexatiewijzen bekeken:
  - maatwerkindexering (indexering die rekening houdt met de verschillen in prijsontwikkeling tussen 'gemiddelde' burgers en studenten) en;
  - indexatie aan de hand van het CPI van de bestemming.
- AEF komt tot de conclusie dat maatwerkindexatie te complex is, en pleit daarom voor indexatie van de normbedragen aan de hand van het CPI van de studiebestemming.
- AEF concludeert verder in het rapport dat met de alternatieve indexeringswijzen die zij hebben onderzocht de normbedragen hoger uitvallen.
- Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de normbedragen jaarlijks worden geïndexeerd met de CPI van twee kalenderjaren terug. Omdat de afgelopen jaren de inflatie erg hoog was, is deze inflatiecorrectie nog niet verwerkt in de normbedragen die voor dit onderzoek zijn gebruikt. De resultaten van dit onderzoek waren doordoor mogelijk anders geweest wanneer de vergelijking tussen normbedragen en kostenstijgingen op een ander moment was gedaan.

Bijlage 1 Tabellen en figuren

Datum
12 april 2024

Toereikendheid normbedragen

Datum
12 april 2024

Potentiële normbedragen

Type normbedrag	mbo		ho	
	Kosten – v.m. ⁴⁵	Kosten	Kosten – v.m.	Kosten
Bonaire thuiswonend	\$55,54	\$599,54	\$411,20	\$955,20
Bonaire uitwonend	\$1.357,43	\$1.901,43	\$1.713,10	\$2.257,10
Bonaire ander eiland	\$1.204,86	\$1.563,26	\$1.398,60	\$1.757,00
Curacao	\$895,75	\$1.231,94	\$1.181,05	\$1.517,24
Aruba	\$1.463,57	\$1.821,97	\$5.975,57	\$6.333,97
Sint Maarten	\$1.118,52	\$1.454,09	\$1.118,52	\$1.454,09
Overig Caribische regio	\$1.453,34	\$1.933,34	\$1.903,88	\$2.383,88
Verenigde Staten	\$55,54	\$599,54	\$411,20	\$955,20
Opstarttoelage ⁴⁶		\$6.034,70		\$6.034,70

v.m. = verdienvermogen (bijbaan)

Eventuele opstarttoelage voor andere bestemmingen

Bestemming	Bonaire	Saba/Sint Eustatius
Bonaire ander openbaar lichaam		\$8.174
Curaçao	\$1.768	\$2.008
Aruba	\$1.746	\$1.951
Sint Maarten	\$3.775	\$3.485
Overig Caribische regio	\$2.574	\$2.660